

Aldarulls, actuacions policials, causes i responsabilitats

Declaració de FundiPau

Fa unes setmanes, als carrers de les nostres ciutats, vam viure un seguit de protestes que en molts casos van derivar en aldarulls, amb diversos graus de violència i amb actuacions policials polèmiques.

Malauradament, com acostuma a passar en aquests casos, hem assistit a molt de soroll. Informacions i opinions, que sovint són barroeres simplificacions molt parcials, en el doble sentit d'incompletes i d'esbiaixades. Aquestes «veritats parcials» que ignoren allò que no els interessa, acaben per ser les falsedats més perilloses i no ajuden gens a enfocar correctament el conflicte ni a obrir perspectives de solució.

Passats uns dies, amb el soroll apaivagat, amb més temps per a la reflexió, des de FundiPau volem aportar algunes reflexions des de l'òptica de la Cultura de la Pau:

1) Sobre les causes

1.1. Aquestes protestes posen de manifest un **profund malestar social**, especialment entre la població més jove. Motius no en falten:

Falta de perspectives de futur (taxa d'atur juvenil inacceptable, sous miserables, condicions de treball abusives, impossibilitat d'accedir a un habitatge digne...)

Regressió en els drets i llibertats (llibertat d'expressió, repressió de la discrepància política, llei mordassa...)

A tot això s'hi han afegit les restriccions per la pandèmia que impedeixen bona part de l'evasió i les relacions socials.

1.2. Aquesta situació de **violència estructural** és molt més lesiva que les accions de violència directa practicada per alguns manifestants i afecta moltes més persones. Centrar el debat sobre les formes que pren la protesta ignorant-ne les causes pot ser fins i tot hipòcrita. Quan el dit assenyala la lluna estem discutint sobre el dit.

2) Sobre les actuacions policials

2.1. És cert que els cossos policials han de fer una feina molt difícil, sovint en situacions de gran estrès, enfrontant-se a atacs i agressions a vegades greus. Però això no justifica **algunes males praxis**, que semblen acreditades per moltes imatges i testimonis, tant en les decisions (per exemple càrregues contra manifestants quiets i pacífics, creant ells mateixos els aldarulls i provocant la reacció violenta), com en l'execució (cops al cap, insults ideològics, racistes o sexistes, ràbia desfermada contra persones aïllades i ja reduïdes...). L'ús de la força que els ha estat confiada ha de ser sempre quirúrgic: el mínim i ocasionant els mínims danys.

2.2. Aquestes males praxis **gairebé mai són reconegudes** i com a molt s'escuden en una futura investigació. Negar-les, respondre amb victimisme o corporativisme hermètic, no aïllar o sancionar els responsables, fa perdre credibilitat i confiança en tot el cos.

2.3. És cert que els cossos policials han de donar la cara i posar-se en risc a causa de les tensions socials i polítiques mal resoltes pels poders legislatiu, executiu o judicial. És cert que a vegades són utilitzats políticament per uns i altres. És indiscutible el seu dret a la queixa, però mai han de desafiar, ni amenaçar els responsables polítics, ni discutir les seves decisions o projectes polítics. Com qualsevol altre cos funcional, **la policia ha d'estar sempre sotmesa al poder polític democràtic**.

3) Sobre els manifestants i les formes de protesta

3.1. Tot i que la immensa majoria dels manifestants expressen la seva protesta de forma pacífica, han aparegut **accions de violència** de diferents graus, que no poden ser ignorades.

3.2. És preocupant observar que creix el nombre de **veus que aproven**,

justifiquen o, almenys, accepten aquestes conductes violentes en nom del cansament i de la suposada ineficàcia dels mètodes pacífics. Aquesta condescendència anima i estimula el creixement en nombre i en intensitat dels actes violents.

3.3. Manifestem el nostre **radical rebuig a la violència**. Des del punt de vista ètic és injustificable i des del punt de vista estratègic és un gran error.

3.4. **Des del punt de vista ètic, l'atac contra les persones amb la voluntat de fer mal, és absolutament rebutjable**. Implícitament significa acceptar que també és lícit que em facin mal a mi, quan altres volen defensar els seus interessos. Això vol dir portar els conflictes al terreny de «qui és capaç de fer més mal» i entrar en un encadenament de destrucció i barbàrie, lluny de cap racionalitat i sense cap relació amb l'objecte de debat. Les agressions contra policies, algunes d'elles molt dures, mereixen la nostra reprovació. La destrucció d'objectes té una altra categoria moral i mai no s'han de posar al mateix nivell.

3.5. **Des del punt de vista de l'eficàcia la violència és sempre una mala opció**: posa el debat sobre el mètode en el centre i eclipsa l'objectiu de la reivindicació; estimula i justifica la repressió; la capacitat de violència del poder sempre és molt superior, la violència és el terreny on el poder se sent còmode. La suposada eficàcia de la violència en els aldarulls és un miratge per la seva espectacularitat, però no resisteix la comparació amb la no-violència, especialment si aquesta és organitzada i està disposada a assumir riscos.

3.6. És indiscutible el **dret a la protesta** i a la manifestació. Fins i tot podríem dir que és un deure moral i cívic. Quan en sobren els motius, com és la situació present, el primer pas és revoltar-se, però el segon és civilitzar, humanitzar, **racionalitzar aquesta revolta**. La violència prové més de la ràbia i de les vísceres que de la racionalitat.

3.7. La condemna de la violència no ha de ser mai utilitzada per criminalitzar la causa que defensa, ni per donar suport a l'*statu quo* o a la repressió. **No s'ha de confondre el mètode amb la causa. Però convé tenir present que un mal mètode espatlla la millor causa.**

4) Sobre els poders polítics

4.1. Els poders públics, executiu, legislatiu i judicial, **són els responsables de l'ordenament legal i social**. Quan sorgeix una disfunció, no poden reduir el problema a una qüestió d'ordre públic. Estan obligats a donar respostes estructurals que ofereixin horitzons d'esperança creïbles a curt, mitjà i llarg termini.

4.2. També **són els responsables del model policial i d'ordre públic** i per tant estan obligats a dissenyar-los i a controlar-los.

4.3. Massa sovint ens arriba la sensació que, de fet, **no saben què fer**, ni què oferir, ni com fer-ho, o que estan lligats de mans per altres poders no democràtics que no poden controlar. Si es dona el cas, la seva obligació és exposar-ho obertament a la població i no anar amb enganys i evasives. La violència dels manifestants els fa el favor de desviar l'atenció cap als mètodes de protesta i allunyar-la del problema de fons que l'ha originada.

5) Sobre els poders econòmics

5.1. No podem oblidar que **en l'origen d'aquests incidents hi ha el sistema econòmic**, que d'una banda condemna a molts a la misèria i d'altra banda bloqueja alguns canvis necessaris i manté en bona part captiu el poder polític que hauria d'implementar-los.

5.2. Representants dels poders econòmics han alçat la veu en contra de la violència i els actes vandàlics i han mostrat preocupació pels costos econòmics i la mala imatge. Efectivament, cal rebutjar els saquejos i les destrosses que han patit els establiments perjudicats. Però també cal rebutjar altres coses. I, lamentablement, no hem sentit cap referència ni **cap condemna a la violència estructural**, que n'és en

bona part la causa, ni tampoc cap pla per corregir-la o mitigar-la. Tanmateix, el seus costos humans, socials i també econòmics i d'imatge són elevadíssims. En aquesta, alguns d'ells, hi tenen responsabilitats directes.

6) Sobre els mitjans de comunicació i les xarxes socials

6.1. **L'atenció i el seguiment que els mitjans dispensen a la violència i als incendis, és molt sovint desproporcionada.** Ni el comportament cívic de la majoria de manifestants, ni els objectius que persegueixen, mereixen sempre la mateixa cobertura. Amb això, els mitjans estimulen la pràctica de la violència, ni que sigui com a forma de guanyar presència mediàtica.

6.2. Massa vegades, **la informació-espectacle porta a la superficialitat.** El món complex i interconnectat en què vivim demana un rigor i unes anàlisis crítiques, no sempre compatibles amb la lluita per l'audiència o les línies editorials.

6.3. No cal dir el risc que el mal ús de les xarxes socials pot representar per atiar el foc i la visceralitat. Les situacions de conflicte demanen racionalitat i pausa més que soroll i immediatesa.

Demanam a responsables de la política, de la judicatura i de l'economia, a policies i manifestants, a periodistes, a activistes en les xarxes i a tota la ciutadania en general, que assumim cadascú les nostres responsabilitats i, en lloc de passar-nos les culpes els uns als altres, centrem els nostres esforços a construir una societat més justa, més lliure i més digna.

Aquesta és la nostra obligació, aquest és l'únic camí per obtenir la pau social que tots diem desitjar.

Barcelona, 11 de març de 2021